

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «СПЕЦІАЛЬНА МЕТОДИКА ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ МОВИ ТА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ»

Суховієнко Н. А.

кандидат педагогічних наук, логопед вищої категорії,

викладач кафедри початкової і спеціальної освіти

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

вул. Дашковича, 24, Черкаси, Україна

orcid.org/0000-0002-0528-9494

chrysantemum14@gmail.com

Ключові слова: фахові компетентності, майбутні вчителі-логопеди, спеціальна методика, початкове навчання мови, розвиток мовлення, тяжкі порушення мовлення, Нова українська школа.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади формування фахових компетентностей майбутніх учителів-логопедів у процесі вивчення навчальної дисципліни «Спеціальна методика початкового навчання мови та розвитку мовлення». Актуальність дослідження зумовлена реформою початкової освіти на засадах Концепції «Нова українська школа», компетентнісною переорієнтацією мовно-літературної освітньої галузі, розширенням інклюзивного навчання дітей із тяжкими порушеннями мовлення та потребою у фахівцях, здатних поєднувати лінгводидактичну й корекційну складові у навчанні таких дітей мови, грамоти й читання. Розкрито специфіку дисципліни як інтегративного курсу, що синтезує надбання лінгводидактики початкової школи, психолінгвістики, логопедії та корекційної педагогіки і забезпечує підготовку студентів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти в роботі з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення. Уточнено структуру фахових компетентностей, що формуються засобами дисципліни, у єдності лінгводидактичного, корекційно-методичного, діагностико-аналітичного, адаптаційно-модифікаційного, комунікативно-мовленнєвого та рефлексивного компонентів. Схарактеризовано модульну побудову змісту дисципліни: наукові засади спеціальної методики; спеціальна методика навчання грамоти; методика класного читання; методика вивчення мовної теорії та формування орфографічної навички; розвиток зв'язного мовлення; попередження та подолання порушень писемного мовлення. Обґрунтовано педагогічні умови та освітні технології формування фахових компетентностей: аналіз освітніх програм і підручників Нової української школи, конструювання уроків із корекційним компонентом, моделювання фрагментів уроків, кейс-метод, розроблення адаптованих дидактичних матеріалів, аналіз відеозаписів уроків, педагогічна практика. Окреслено перспективи подальших досліджень, що полягають в експериментальній перевірці ефективності обґрунтованої методики, розробленні сучасного навчально-методичного забезпечення дисципліни з урахуванням цифрових інструментів.

FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE SPEECH THERAPY TEACHERS IN THE PROCESS OF STUDYING THE DISCIPLINE «SPECIAL METHODOLOGY OF PRIMARY LANGUAGE TEACHING AND SPEECH DEVELOPMENT»

Sukhoviienko N. A.

PhD (Pedagogical Sciences), Speech Therapist of the Highest Category,

Lecturer at the Department of Primary and Special Education

Bohdan Khmelnytskyi National University of Cherkasy

Dashkovich str., 24, Cherkasy, Ukraine

orcid.org/0000-0002-0528-9494

chrysantemum14@gmail.com

Key words: *professional competencies, future speech therapy teachers, special methodology, primary language teaching, speech development, severe speech disorders, New Ukrainian School.*

The article substantiates the theoretical and methodological foundations of the formation of professional competencies of future speech therapy teachers in the process of studying the academic discipline «Special Methodology of Primary Language Teaching and Speech Development». The relevance of the study is determined by the reform of primary education on the basis of the «New Ukrainian School» Concept, the competence-based reorientation of the language and literature educational branch, the expansion of inclusive education of children with severe speech disorders and the need for specialists capable of combining linguodidactic and correctional components in teaching such children language, literacy and reading. The specificity of the discipline is revealed as an integrative course that synthesises the achievements of primary school linguodidactics, psycholinguistics, speech therapy and correctional pedagogy and ensures the preparation of students for the implementation of the language and literature educational branch of the State Standard of Primary Education in work with children with severe speech disorders. The structure of professional competencies formed by means of the discipline is clarified in the unity of linguodidactic, correctional-methodological, diagnostic-analytical, adaptation-modification, communicative-speech and reflexive components. The modular construction of the content of the discipline is characterised: scientific foundations of special methodology; special methodology of teaching literacy; methodology of classroom reading; methodology of studying language theory and forming spelling skills; development of coherent speech; prevention and overcoming of written speech disorders. The pedagogical conditions and educational technologies for the formation of professional competencies are substantiated: analysis of educational programmes and textbooks of the New Ukrainian School, construction of lessons with a correctional component, modelling of lesson fragments, case method, development of adapted didactic materials, analysis of video recordings of lessons, pedagogical practice. The prospects for further research are outlined.

Постановка проблеми. Реформування початкової освіти на засадах Концепції «Нова українська школа» суттєво змінило зміст і методику навчання молодших школярів української мови: мовно-літературна освітня галузь Державного стандарту початкової освіти зорієнтована на формування в учнів здатності спілкуватися рідною мовою, висловлювати й захищати власні думки, збагачувати емоційно-чуттєвий досвід засобами читання, а не на відтворення ізольованих мовних знань [6; 7]. Для дітей із тяжкими порушеннями мовлення опанування мовленням є водночас і

навчальною метою, і найскладнішою перешкодою, адже несформованість фонематичних процесів, лексико-граматичної будови та зв'язного мовлення закономірно ускладнює навчання грамоти, читання й письма, породжуючи ризик стійкої неуспішності та вторинних порушень особистісного розвитку. Навчати таких дітей мови за загальними методиками неможливо, бо потрібне спеціальне, корекційно спрямоване навчання, яке враховує структуру мовленнєвого порушення кожної дитини і водночас забезпечує досягнення нею обов'язкових результатів мовно-літературної галузі.

Фахівцем, який поєднує ці дві площини – лінгводидактичну й корекційну, – є вчитель-логопед, що працює у спеціальних класах (школах) для дітей із тяжкими порушеннями мовлення, в інклюзивних класах та логопедичних пунктах закладів загальної середньої освіти. Його підготовку до такої діяльності в освітніх програмах спеціальності 016 Спеціальна освіта забезпечує навчальна дисципліна «Спеціальна методика початкового навчання мови та розвитку мовлення», яка інтегрує знання логопедії, психолінгвістики та методики навчання української мови в початковій школі. Утім, компетентнісний потенціал цієї дисципліни в умовах Нової української школи, зміст і технології її викладання потребують спеціального наукового обґрунтування, що й зумовлює актуальність пропонованої статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Психолінгвістичні засади спеціального навчання мови дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку закладено у працях Є. Соботвич, якою розроблено критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини на різних вікових етапах, що слугують орієнтиром для визначення змісту й послідовності навчання [8]. Науково-методичні основи корекції порушень усного та писемного мовлення систематизовано в підручнику з логопедії за редакцією М. Шеремет [3]. Спеціальну методику розвитку мовлення дітей із мовленнєвими порушеннями ґрунтовно розроблено І. Марченко, яка розкрила завдання, принципи, засоби й методи розвитку всіх компонентів мовлення у корекційному процесі [5]. Суміжні аспекти спеціальних методик роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення, зокрема корекційно-виховний, висвітлено О. Вержиковською, Н. Гончарук та І. Рудзевич [1]. Психологічні особливості дітей із мовленнєвими порушеннями, урахування яких є умовою ефективного навчання мови, схарактеризовано С. Коноплястою і Т. Сак [2]. Зміст і структуру професійних компетентностей майбутнього вчителя-логопеда визначила О. Мартинчук [4]. Нормативні орієнтири дослідження становлять Державний стандарт початкової освіти [6], Концепція «Нова українська школа» [7] та Стандарт вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта [9].

Попри ґрунтовну розробленість спеціальних методик навчання мови і розвитку мовлення дітей із тяжкими порушеннями мовлення, недостатньо дослідженим залишається власне професійно-педагогічний аспект проблеми: не уточнено структуру фахових компетентностей майбутнього вчителя-логопеда, які формуються засобами дисципліни «Спеціальна методика початкового навчання мови та розвитку мовлення»; не обґрунтовано оновлення її змісту з урахуванням компетентнісних засад Нової української школи

та нових підручників і програм мовно-літературної галузі; не систематизовано освітні технології, що забезпечують готовність студентів поєднувати лінгводидактичну й корекційну складові професійної діяльності.

Мета статті – теоретично обґрунтувати компетентнісний потенціал дисципліни «Спеціальна методика початкового навчання мови та розвитку мовлення» та схарактеризувати зміст, педагогічні умови й освітні технології формування фахових компетентностей майбутніх учителів-логопедів у процесі її вивчення. Завдання дослідження: 1) розкрити специфіку дисципліни як інтегративного курсу та її місце в освітній програмі; 2) уточнити структуру фахових компетентностей, що формуються її засобами; 3) обґрунтувати модульну побудову змісту дисципліни з урахуванням вимог Нової української школи; 4) схарактеризувати освітні технології.

Виклад основного матеріалу. «Спеціальна методика початкового навчання мови та розвитку мовлення» є інтегративною дисципліною подвійної природи. З одного боку, вона ґрунтується на лінгводидактиці початкової школи: студенти опановують методику навчання грамоти, читання, елементів мовної теорії, орфографії, розвитку мовлення молодших школярів. З іншого боку, весь цей зміст переосмислюється крізь призму корекційної педагогіки: кожен методичний розділ розглядається з урахуванням структури мовленнєвих порушень, типових труднощів дітей із тяжкими порушеннями мовлення та шляхів їх попередження й подолання. Психолінгвістичним підґрунтям такого переосмислення є уявлення про мовлення як діяльність, що має мотиваційний, орієнтувальний, виконавчий і контрольний етапи, та про закономірності засвоєння дитиною мовних одиниць різних рівнів [8]. У структурі освітньої програми дисципліна посідає місце сполучної ланки між теоретичною логопедією, яка озброює студента знанням механізмів порушень, і педагогічними практиками, де ці знання застосовуються в реальному навчальному процесі. Її вивченню передують курси логопедії, психолінгвістики, логопсихології; паралельно або слідом опановуються інші спеціальні методики, що разом формують цілісну методичну компетентність випускника.

Оновлення дисципліни в контексті Нової української школи передбачає узгодження її змісту з компетентнісною логікою Державного стандарту початкової освіти: студенти мають знати обов'язкові результати навчання мовно-літературної галузі, розуміти принципи інтегрованого й діяльнісного навчання, формувального оцінювання, роботи з дитячою книжкою в НУШ [6; 7]. Для вчителя-логопеда це означає вміння визначати,

які саме результати галузі є досяжними для конкретної дитини з тяжкими порушеннями мовлення, у якій послідовності та за допомогою яких адаптацій і модифікацій їх досягати, як поєднувати урочну роботу з корекційно-розвитковими заняттями.

Узагальнення наукових позицій щодо професійних компетентностей учителя-логопеда [4; 9] та функціональний аналіз його діяльності в початковій школі дають підстави виокремити шість взаємопов'язаних компонентів фахових компетентностей, що формуються засобами дисципліни. Лінгводидактичний компонент охоплює знання цілей, змісту, принципів, методів і засобів початкового навчання української мови та вміння реалізовувати їх на уроках грамоти, читання, мови. Корекційно-методичний компонент передбачає володіння спеціальними методиками формування фонематичних процесів, звуковимови, лексико-граматичної будови та зв'язного мовлення в єдності з навчанням грамоти й читання, а також методиками попередження і подолання дислексії, дисграфії та дизорфографії. Діагностико-аналітичний компонент включає здатність оцінювати стан усного й писемного мовлення учнів, аналізувати їхні навчальні труднощі та помилки як діагностичний матеріал, відстежувати динаміку. Адаптаційно-модифікаційний компонент відображає вміння адаптувати навчальні матеріали, завдання й способи оцінювання до можливостей дитини з тяжкими порушеннями мовлення, розробляти індивідуальні освітні траєкторії в межах мовно-літературної галузі. Комунікативно-мовленнєвий компонент охоплює зразкове володіння українською мовою, культуру професійного мовлення вчителя як еталона для учнів. Рефлексивний компонент передбачає самоаналіз ефективності обраних методичних рішень та готовність до їх коригування.

Зміст дисципліни доцільно структурувати за шістьма модулями. Перший модуль – «Наукові засади спеціальної методики початкового навчання мови» – розкриває предмет, завдання і принципи спеціальної методики, її зв'язки з лінгвістикою, психолінгвістикою, логопедією та лінгводидактикою, характеристику мовленнєвого розвитку дітей із тяжкими порушеннями мовлення як суб'єктів навчання мови, вимоги Державного стандарту початкової освіти до мовно-літературної галузі [6]. Другий модуль – «Спеціальна методика навчання грамоти» – висвітлює психофізіологічні механізми читання й письма, готовність дитини до опанування грамоти, корекційну спрямованість добуварного, букварного та післябукварного періодів, попередження помилок, зумовлених фонематичним недорозвиненням. Третій модуль – «Спеціальна методика класного

читання» – охоплює формування навички читання (правильності, усвідомленості, швидкості, виразності) у дітей із тяжкими порушеннями мовлення, роботу над текстами різних жанрів, розвиток читацького інтересу. Четвертий модуль – «Спеціальна методика вивчення мовної теорії та формування орфографічної навички» – розкриває особливості засвоєння такими учнями фонетики, лексики, граматики, шляхи практичного опанування мовних закономірностей, попередження дизорфографії. П'ятий модуль – «Розвиток зв'язного мовлення» – присвячений методиці роботи над словом, словосполученням, реченням, переказом і твором, формуванню діалогічного й монологічного мовлення в єдності з корекцією його недоліків [5]. Шостий модуль – «Попередження та подолання порушень писемного мовлення» – систематизує методики корекції дислексії та дисграфії різних форм у взаємозв'язку з навчальним процесом. У кожному модулі витримується єдина логіка: загальнометодичні положення – специфіка їх реалізації для дітей із тяжкими порушеннями мовлення – корекційні прийоми – аналіз практичних матеріалів.

Ефективність формування фахових компетентностей забезпечують такі педагогічні умови:

- 1) інтеграція лінгводидактичного й корекційного змісту в кожній темі дисципліни;
- 2) опора на чинні освітні програми, підручники та навчальні матеріали Нової української школи як предмет методичного аналізу;
- 3) практико орієнтований характер навчання з поетапним ускладненням професійних завдань;
- 4) стимулювання рефлексивної позиції студентів щодо власних методичних рішень.

Реалізації цих умов слугує комплекс технологій. Аналіз освітніх програм і підручників НУШ формує вміння бачити в навчальному матеріалі як розвивальний потенціал, так і потенційні труднощі для дитини з порушеннями мовлення. Конструювання уроків із корекційним компонентом передбачає розроблення конспектів уроків грамоти, читання, мови, у яких навчальні завдання поєднано з корекційними. Моделювання фрагментів уроків у студентській групі з подальшим аналізом дозволяє відпрацювати методичні вміння в безпечних умовах. Кейс-метод ставить студентів перед необхідністю добирати методичні рішення для конкретних навчальних ситуацій (дитина не засвоює звуко-буквені зв'язки, припускається специфічних помилок на письмі тощо). Розроблення адаптованих дидактичних матеріалів (складових таблиць, опорних схем, карток диференційованих завдань) поєднує методичну й творчу складові підготовки. Аналіз відеозаписів уроків розвиває професійну спостережливість та вміння оцінювати корекційну доцільність прийомів. Завершує

формування компетентностей педагогічна практика у спеціальних та інклюзивних класах, де студенти проводять уроки під керівництвом методистів. Накопичувальним засобом оцінювання слугує професійне портфоліо (конспекти, дидактичні матеріали, аналізи уроків, рефлексивні есе).

Діагностування результатів здійснюється за критеріями, узгодженими з компонентами компетентностей: мотиваційно-ціннісним (усвідомлення значущості мовної освіти для розвитку дитини з порушеннями мовлення), когнітивним (системність лінгводидактичних і корекційно-методичних знань), операційно-діяльнісним (сформованість умінь проєктувати й проводити уроки з корекційним компонентом, адаптувати матеріали), рефлексивним (здатність аналізувати й коригувати власні методичні рішення). За ступенем вияву показників розрізняємо репродуктивний рівень (конструювання уроків за зразком, застосування типових прийомів), продуктивний (самостійне проєктування уроків із корекційним компонентом відповідно до особливостей учнів) і творчий (розроблення авторських методичних та дидактичних матеріалів, гнучке комбінування прийомів у нестандартних ситуаціях). Моніторинг за цими критеріями впродовж вивчення дисципліни та практик забезпечує керованість процесу формування компетентностей.

Висновки і перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Дисципліна «Спеціальна методика початкового навчання мови та розвитку

мовлення» є інтегративним курсом подвійної – лінгводидактичної та корекційної – природи, який готує майбутніх учителів-логопедів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі Нової української школи в роботі з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення. Її засобами формуються фахові компетентності, структуру яких утворюють лінгводидактичний, корекційно-методичний, діагностико-аналітичний, адаптаційно-модифікаційний, комунікативно-мовленнєвий та рефлексивний компоненти. Ефективність їх формування забезпечують модульна побудова змісту з єдиною логікою поєднання загальнометодичних положень і корекційної специфіки, узгодження змісту з вимогами Державного стандарту початкової освіти, а також комплекс практико орієнтованих технологій: аналіз програм і підручників НУШ, конструювання та моделювання уроків із корекційним компонентом, кейс-метод, розроблення адаптованих дидактичних матеріалів, відеоаналіз, педагогічна практика й професійне портфоліо. Запропоновані критерії та рівні сформованості компетентностей утворюють інструментарій моніторингу якості підготовки.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в експериментальній перевірці ефективності обґрунтованої методики, розробленні сучасного навчально-методичного забезпечення дисципліни з урахуванням цифрових інструментів та у вивченні наступності формування методичних компетентностей між бакалаврським і магістерським рівнями підготовки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вержиховська О. М., Гончарук Н. М., Рудзевич І. Л. Спеціальна методика виховання дітей з тяжкими порушеннями мовлення : навчально-методичний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 205 с.
2. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопсихологія : навч. посіб. / за ред. М. К. Шеремет. Київ : Знання, 2010. 293 с.
3. Логопедія : підручник / М. К. Шеремет, В. В. Тарасун, С. Ю. Конопляста, В. О. Кондратенко, Н. В. Чередніченко ; за ред. М. К. Шеремет. 5-те вид., переробл. та доповн. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2018. 856 с.
4. Мартинчук О. В. Зміст і структура професійних компетентностей майбутнього вчителя-логопеда. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2015. № 24. С. 77–83.
5. Марченко І. С. Спеціальна методика розвитку мовлення : навч. посіб. для студентів пед. ВНЗ. Київ : Слово, 2015. 307 с.
6. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-p> (дата звернення: 16.07.2026).
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p> (дата звернення: 16.07.2026).
8. Собонович Є. Ф. Критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини (у його лексичній ланці) на різних вікових етапах. *Дефектологія*. 2003. № 2. С. 2–7.
9. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : затверджено наказом Міністерства

освіти і науки України від 16.06.2020 № 799 (зі змінами). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/016-Spets.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення: 15.07.2026).

REFERENCES

1. Verzhikhovska, O. M., Honcharuk, N. M., & Rudzevych, I. L. (2017). Spetsialna metodyka vykhovannia ditei z tiazhkymy porushenniamy movlennia [Special methodology of upbringing children with severe speech disorders] : navchalno-metodychnyi posibnyk. 2-he vyd., pererob. i dop. Kamianets-Podilskyi : Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka. 205 s. [in Ukrainian].
2. Konopliasta, S. Yu., & Sak, T. V. (2010). Lohopsykhologhiia [Logopsychology] : navch. posib. / za red. M. K. Sheremet. Kyiv : Znannia. 293 s. [in Ukrainian].
3. Sheremet, M. K., Tarasun, V. V., Konopliasta, S. Yu., Kondratenko, V. O., & Cherednichenko, N. V. (2018). Lohopediia [Speech therapy] : pidruchnyk / za red. M. K. Sheremet. 5-te vyd., pererobl. ta dopovn. Kyiv : Vydavnychi Dim «Slovo». 856 s. [in Ukrainian].
4. Martynchuk, O. V. (2015). Zmist i struktura profesiinykh kompetentnosti maibutnoho vchytelia-lohopeda [Content and structure of professional competencies of a future speech therapy teacher]. Pedagogichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedagogika, 24, 77–83 [in Ukrainian].
5. Marchenko, I. S. (2015). Spetsialna metodyka rozvytku movlennia [Special methodology of speech development] : navch. posib. dlia studentiv ped. VNZ. Kyiv : Slovo. 307 s. [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho standartu pochatkovoï osvity [On approval of the State Standard of Primary Education] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.02.2018 № 87 (zi zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-p> [in Ukrainian].
7. Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku [On approval of the Concept of implementing state policy in the field of reforming general secondary education «New Ukrainian School» for the period up to 2029] : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.12.2016 № 988-p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p> [in Ukrainian].
8. Sobotovych, Ye. F. (2003). Kryterii otsiniuvannia movlennievoho rozvytku dytyny (u yoho leksychnii lantsi) na riznykh vikovykh etapakh [Criteria for assessing a child's speech development (in its lexical link) at different age stages]. Defektolohiia, 2, 2–7 [in Ukrainian].
9. Standart vyshchoi osvity Ukrainy za spetsialnistiu 016 Spetsialna osvita haluzi znan 01 Osvita/ Pedagogika dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Higher Education Standard of Ukraine in speciality 016 Special Education for the first (bachelor's) level of higher education] : zatverdzheno nakazom Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16.06.2020 № 799 (zi zminamy). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/016-Spets.osvita-bakalavr.28.07.pdf> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 17.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 06.10.2026